

nr 80

IULETYN TEPIS

Polskie Towarzystwo Tłumaczy
Przysięgłych i Specjalistycznych
TEPIS ♦ Członek Międzynarodo-
wej Federacji Tłumaczy FIT
♦ Polish Society of Sworn and
Specialised Translators TEPIS
♦ Société polonaise des traduc-
teurs assermentés et spécialisés
TEPIS ♦ Polnische Gesellschaft
vereidigter Übersetzer und Fach-
übersetzer TEPIS ♦ Польское
общество присяжных и специа-
лизированных переводчиков
TEPIS

Zima 2013

**EULITA USKRZYDLA
POLSKICH I AUSTRIACKICH TŁUMACZY SĄDOWYCH
ELITA TŁUMACZY W EUROPEJSKIM SALONIE KRAKOWSKIM 2014**

OD REDAKCJI

Już dawno przebrzmiało hasło „wiedza dla mas” i dziś już wiadomo, że wiedza należy i zawsze należała do elit, nie tylko do zamożnych i możnych tego świata, lecz głównie do ambitnych ludzi nauki i profesjonalistów we wszystkich dziedzinach życia. Ambicja bowiem sprawia, że ich zawsze na to stać, nawet jeśli skądinąd kosztuje ich to dużo.

Taką motywację mają również ambitni tłumacze polscy. Najlepsi z nich są wysoko notowani w kraju i za granicą, ale nie bez powodu: szczytą się wiedzą i umiejętnościami, za które musieli kiedyś sporo zapłacić, i to nie tylko ciężko zarobionym pieniądzem, lecz również codziennym trudem zdobywania wiedzy. Ale w ten sposób weszli do elity – tej najbardziej szlachetnej, do której przynależność nie jest dokumentowana herbami rodowymi, czy zasługami przodków, tylko własnymi dokonaniem.

Do takiego właśnie salonu tłumaczy zapraszamy na następnych stronach naszego biuletynu, zachęcając do udziału w międzynarodowej konferencji pt. „Nowe zadania tłumaczy sądowych w rozszerzonej Europie”. Wiemy, że udział w dwudniowej konferencji będzie okupiony ciężką pracą za żalose grosze, jakie z łaski wypłacają nam sądy i prokuratury. Na stawki wypłacane przez tzw. „organy” skarżą się jednak tłumacze we wszystkich krajach Unii, ale – ceniąc się na wolnym rynku – mają jednak zawsze tyle grosza, ile trzeba, żeby pokazać się w jakimś prestiżowym gronie zawodowym.

W salonie przygotowanym przez TEPIS w krakowskim Hotelu Europejskim zbierze się niewątpliwie elita najbardziej aktywnych stowarzyszeń tłumaczy na naszym kontynencie, na czele z władzami Europejskiego Stowarzyszenia Tłumaczy Sądowych, stowarzyszeń tłumaczy z co najmniej dziesięciu krajów UE i spoza Unii, oraz uniwersyteckich nauczycieli tłumaczenia specjalistycznego i tłumaczy z wielu miast Polski.

A wszystko będzie się dziać w najpiękniejszym polskim mieście, którego urok sprawi, że takie spotkanie z koleżankami i kolegami będzie wielką przygodą, głównie intelektualną, lecz również krajoznawczą: Jama Michalika, słynne restauracje z widokiem na Rynek Główny i Sukiennice, muzea, może od dawna planowana wycieczka do Wieliczki ... Serdecznie zapraszamy!

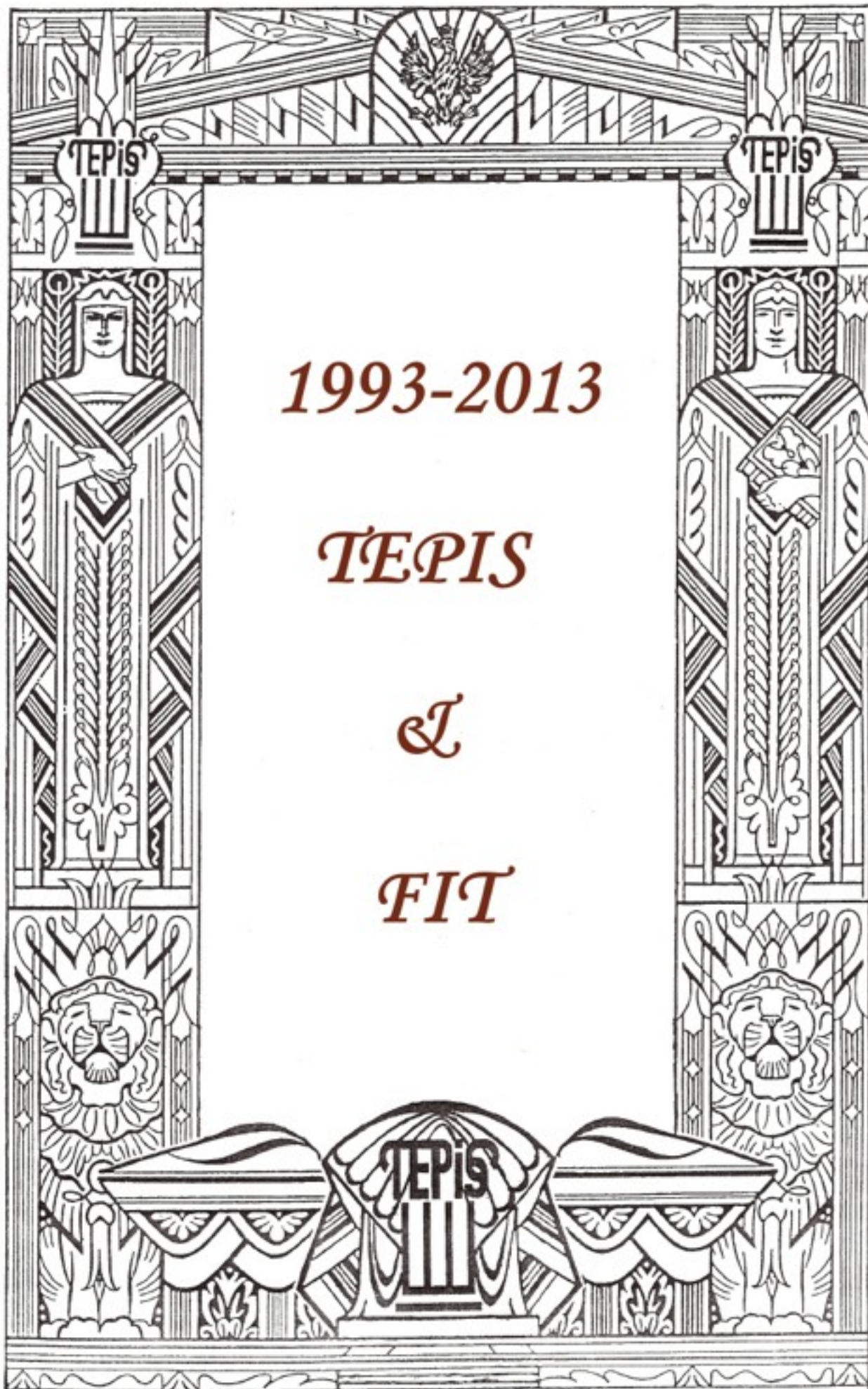

**Pięknych Świąt Bożego Narodzenia
i Spełnienia Marzeń w 2014!**

SPIS TREŚCI

Dwudziestolecie członkostwa TEPIS-u w FIT	4
Deklaracja współdziałania ws. dyrektywy 2010/64/UE.....	5
XXII Repetytorium Tłumaczy Prawniczych i Specjalistycznych	10
Międzynarodowa konferencja TEPIS-OVGD-EULITA.....	11
Światowy Kongres FIT w Berlinie.....	14
Międzynarodowe Forum FIT w Belgradzie.....	15
Doroczne Zgromadzenie FIT Europe w Nicei	15
Takie były Warsztaty PPiS w Warszawie	16
Repetytoria i Warsztaty TEPIS-u w 2014 r.....	18
ZUS nt. umów o dzieło z tłumaczami	18
Czy tłumacz podlega obowiązkom ODO	19
Sukces szwajcarskich tłumaczy przysięgłych	21
„Kanadyjskie” wspomnienie o Tadeuszu Mazowieckim	23
Orientacyjne wolnorynkowe ceny za tłumaczenie	24
Gratulujemy tytułu nowym Członkom Zwyczajnym.....	24
Witamy nowych Członków Nadzwyczajnych.....	24
Składka członkowska PT TEPIS	24
Liczba członków PT TEPIS	24

1993-2013

TEPIS

&

FIT

DWUDZIESTOLECIE CZŁONKOSTWA TEPISU W MIĘDZYNARODOWEJ FEDERACJI TŁUMACZY

René Haeseryn i Danuta Kierzkowska u wejścia do Biura RN w 1997 r.

Wieloletni sekretarz generalny Międzynarodowej Federacji Tłumaczy FIT, René Haeseryn, od powstania TEPIS-u upowszechniał wiedzę o jego działalności na forum międzynarodowym, pomagał w przygotowaniach do nabycia członkostwa FIT i potem publikował informacje zawarte w Biuletynie TEPIS w każdym numerze „Translatio”. Był uczestnikiem pierwszego Międzynarodowego Forum Przekładu Prawniczego w 1992 roku, które – jako wydarzenie cykliczne - od 1998 roku pozostaje w gestii Komitetu ds. Tłumaczy Prawniczych i Sądowych FIT. René Haeseryn jest ojcem chrzestnym TEPISu w FIT, a w 2000 r. został mianowany członkiem honorowym PT TEPIS.

A tak wyglądały w sierpniu 1993 roku historyczne obrady światowego Kongresu FIT w Brighton, podczas którego TEPIS został przyjęty w poczet członków.

Władze TEPIS-u reprezentowali wówczas członkowie Rady Naczelnej Marek Gizmajer, Barbara Bosek i Danuta Kierzkowska. Oto dwie dzielne Tepisjanki o dwadzieścia lat młodsze.

Dwadzieścia lat minęło jednak nie bez śladu. Dokonania TEPIS-u zawsze były i są cenione przez władze FIT-u, głównie w zakresie ustawicznego doskonalenia zawodowego, udziału w tworzeniu literatury zawodowej dla tłumaczy specjalistycznych oraz uczestnictwa w działalności FIT-u. Dobre relacje z bratnimi organizacjami na świecie zaczynały się też na kongresach FIT i spotkaniach z koleżankami i kolegami z innych krajów. Oto znakomity przykład takiej współpracy – właśnie podczas XIII Kongresu FIT w Brighton. Od lewej siedzą: Barbara Bosek, D. Kierzkowska i śp. Ewa Karska (STP), stoi Albin Tybulewicz (ITI, Wielka Brytania) – członek honorowy PT TEPIS.

Przez minione dwadzieścia lat TEPIS miał zawsze swojego przedstawiciela w Komitecie ds. Tłumaczy Prawniczych i Sądowych FIT, udzielał się na kolejnych międzynarodowych forach tłumaczy sądowych, z których ostatnie odbyło się w tym roku w Belgradzie, zaś dzięki dobrej renomie był często zapraszany do różnych międzynarodowych przedsięwzięć, takich jak projekty unijne oraz powołanie do życia Europejskiego Stowarzyszenia Tłumaczy Sądowych EULITA.

**DEKLARACJA WSPÓLDZIAŁANIA
POLSKIEGO TOWARZYSTWA TŁUMACZY
PRZYSIĘGLYCH I SPECJALISTYCZNYCH TEPIS
W ZAKRESIE IMPLEMENTACJI DYREKTYWY 2010/64/UE
WS. PRAWA DO TŁUMACZENIA USTNEGO I TŁUMACZENIA PISEMNEGO
W POSTĘPOWANIU KARNYM**

Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS, największe polskie stowarzyszenie tłumaczy powstałe w 1990 roku, organizacja pożytku publicznego, członek Międzynarodowej Federacji Tłumaczy (FIT) oraz Europejskiego Stowarzyszenia Tłumaczy Sądowych (EULITA), przedstawia poniżej swoje stanowisko na temat implementacji dyrektywy 2010/64/UE w Polsce oraz deklarację współdziałania w tym zakresie.

Tłumacze przysięgli wykonują tłumaczenia głównie dwójakiego rodzaju: tłumaczenia poświadczane dokumentów, które następnie są składane w urzędach polskich i zagranicznych, a także tłumaczenia sądowe wykonywane w ramach postępowania przygotowawczego i sądowego na użytek polskich organów wymiaru sprawiedliwości. Tłumaczenie sądowe, ze względu na wysoki stopień trudności i rolę, jaką pełni w realizacji prawa człowieka do rzetelnego procesu, stało się przedmiotem zainteresowania Unii Europejskiej, która w 2010 r. wydała poświęconą tej sprawie dyrektywę.

Dyrektywa 2010/64/UE, nakłada na państwa członkowskie UE obowiązek udzielenia minimalnych gwarancji co do jakości tłumaczenia pisemnego i ustnego w postępowaniu karnym. Tak więc państwa powinny na swój koszt:

1. zapewnić odpowiednią jakość tłumaczenia podejrzanym lub oskarżonym, którzy nie mówią w języku danego postępowania karnego lub go nie rozumieją, jakością wystarczającą do zagwarantowania rzetelności postępowania, aby podejrzeni lub oskarżeni rozumieli zarzuty i dowody przeciwko nim i byli w stanie wykonywać swoje prawo do obrony (art. 2 ust. 1, art.2 ust. 8, art. 3 ust. 1, art. 3 ust. 9);
2. stworzyć rejestr niezależnych tłumaczy pisemnych i ustnych, którzy posiadają odpowiednie kwalifikacje (art. 5 ust. 2);
3. zapewnić szkolenie sędziów, prokuratorów i pracowników wymiaru sprawiedliwości uczestniczących w postępowaniach karnych na temat swoistych cech porozumiewania się z udziałem tłumacza ustnego i zwrócić się w tym celu do podmiotów odpowiedzialnych za takie szkolenie (art. 6);

4. zapewnić niezmnieszenie poziomu ochrony prawa człowieka do rzetelnego procesu, którego realizacja jest możliwa wyłącznie z udziałem wykwalifikowanych tłumaczy (art. 8).

Termin transpozycji dyrektywy minął 27 października 2013 roku. Do 27 października 2014 roku Unia Europejska oceni, jakie środki zostały podjęte przez państwa członkowskie, aby zapewnić zgodność stanu faktycznego z dyrektywą.

Do dnia dzisiejszego Minister Sprawiedliwości nie podjął żadnych kroków, aby spełnić wymagania określone w ww. dyrektywie. W nieoficjalnych rozmowach roboczych dowiedzieliśmy się nawet, że wśród pracowników Ministerstwa Sprawiedliwości panuje mniemanie, iż powodem braku działania w tej kwestii nie jest bynajmniej indolencja, lecz przekonanie, że wszystkie nakazane dyrektywą działania są zbędne, ponieważ w przypadku Polski nie ma potrzeby ich podejmowania.

Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS jest odmiennego zdania, co uzasadniamy poniżej.

1. Niezapewnienie odpowiedniej jakości tłumaczenia w postępowaniu sądowym w rozumieniu dyrektywy (art. 2 ust. 1 i ust. 8, art. 3 ust. 1 i ust. 9)

Podstawową przyczyną nieodpowiedniej jakości tłumaczenia sądowego w postępowaniu karnym są od dziesięciu lat niewaloryzowane stawki wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych i ich niewłaściwa struktura, co zniechęca dobrych tłumaczy i pozostawia pole dla tłumaczy o niższych kwalifikacjach, pozbawiając jednych i drugich zainteresowania doskonaleniem zawodowym. W niektórych sytuacjach tłumacz przysięgły zarabia netto za godzinę i ustnego tłumaczenia sądowego mniej niż niewykwalifikowany pracownik fizyczny. Często też prokurator lub sędzia jeszcze obniża to wynagrodzenie twierdząc, że pisma procesowe i sądowe nie zawierają specjalistycznej terminologii i frazeologii, chociaż sam musiał skończyć wyższe studia prawnicze, aby móc je fachowo pisać w ojczystym języku polskim.

Usprawiedliwienie braku środków na podwyżkę stawek TP mizerią skarbu państwa nie zasługuje na poważne traktowanie tego argumentu, ponieważ liczba spraw sądowych z udziałem cudzoziemców jest na tyle znikoma, że wydatki na wynagrodzenie tłumaczy stanowią promil w wydatkach na instytucje wymiaru sprawiedliwości. Ustawodawca zapomina też, że tłumacz źle opłacany, to tłumacz źle wyszkolony.

Ustawowy poziom magisterskiego wykształcenia wyższego kandydata na tłumacza przysięgłego nie zapewnia niestety odpowiedniej jakości tłumaczenia sądowego, zaś planowane obniżenie tego wymogu - w ramach tzw. deregulacji dostępu do zawodu - spowoduje dalszy regres w tym zakresie. Kandydat na TP musi zdać specjalistyczny egzamin z tłumaczenia pisemnego i ustnego. Jednakże co najmniej 80% spośród około 10.000 polskich tłumaczy przysięgłych obecnie działających w tym zawodzie zostało ustanowionych przed rokiem 2005, tłumacze ci nie musieli zdawać żadnych egzaminów i odbywać żadnych szkoleń, dlatego jakość wykonywanego przez nich tłumaczenia w postępowaniu karnym często bywa nieodpowiednia.

Wielu bowiem tłumaczom przysięgłym nie udało się nabyć we własnym zakresie, w ramach samokształcenia, odpowiedniej wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania tłumaczenia sądowego w postępowaniu karnym, zwłaszcza ustnego tłumaczenia sądowego. Tłumacze ci, chociaż skądinąd mogą być bardzo dobrymi tłumaczami specjalistycznymi w wielu innych dziedzinach, zawsze mieli i ciągle mają zbyt mało możliwości podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie tłumaczenia sądowego. Mimo zgłaszanej przez Towarzystwo TEPIS gotowości współdziałania w zakresie regularnego doskonalenia zawodowego, Minister Sprawiedliwości nie podjął żadnych działań, które miałyby na celu zapewnienie jakości tłumaczenia sądowego wystarczającej do zagwarantowania rzetelności postępowania w sprawach karnych.

Dlatego należy uznać, że państwo nie podjęło żadnych kroków, aby tę sytuację zmienić i wykonać obowiązek określony w art. 2 i art. 3 dyrektywy 2010/64/UE.

2. Rejestr tłumaczy przysięgłych MS obejmuje również tłumaczy o kwalifikacjach nieodpowiednich na potrzeby postępowania karnego (art. 5 dyrektywy)

Instytucja tłumacza przysięgłego istnieje w Polsce od 1920 roku, listy tłumaczy przysięgłych były publikowane w Dzienniku Ustaw od 1929 do 1939 r. Od 2005 r. prowadzona jest ogólnokrajowa lista tłumaczy przysięgłych, z której korzystają instytucje wymiaru sprawiedliwości, w tym sądy, prokuratura i policja. Jednakże samo istnienie krajowej listy tłumaczy przysięgłych, w tym również posiadających wiedzę i umiejętności w zakresie tłumaczenia sądowego, nie stanowi o całkowitym wykonaniu art. 5 ww. dyrektywy, który stanowi również o tym, że ten rejestr powinien obejmować tłumaczy „posiadających odpowiednie kwalifikacje”.

Bowiem obecna lista tłumaczy przysięgłych, z reguły osób z wyższym wykształceniem magisterskim, nie wyszczególnia kierunku tego wykształcenia, ani zakresu, w którym dany tłumacz się specjalizuje. Skądinąd jednak wiadomo, że większość tłumaczy przysięgłych stanowią filolodzy, czyli znawcy literatury pięknej, historii i kultury kraju danego języka obcego, natomiast mniejszość to absolwenci studiów na innych kierunkach, czyli osoby o dowolnym wykształceniu niefilologicznym i nielingwistycznym, które nie posiadają nawet wiedzy filologicznej, skądinąd pożytecznej dla tłumacza specjalistycznego.

Ponieważ jednak ani wykształcenie filologiczne, ani niefilologiczne nie zapewnia wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego, w szczególności tłumacza sądowego, uwzględnienie na liście tłumaczy przysięgłych merytorycznych specjalizacji tłumacza, zwłaszcza kwalifikacji ustnego tłumacza sądowego w postępowaniu karnym, mogłoby ułatwić znajdowanie tłumaczy o odpowiednich kwalifikacjach. Niestety, problem doskonalenia zawodowego tłumaczy sądowych nie był i nadal nie jest przedmiotem zainteresowania Ministra Sprawiedliwości. Umieszczenia takich danych na liście TP nie przewiduje także ustawa o zawodzie tłumacza przysięgłego, chociaż przygotowuje się jej nowelizację.

Dlatego należy uznać, że lista tłumaczy przysięgłych obejmuje tylko częściowo odpowiednio kwalifikowanych tłumaczy, wśród których jest jednak wielu nieposiadających kwalifikacji tłumaczy sądowych w postępowaniu karnym, ponieważ nikt ich

ani nie kształcił w tym kierunku, ani nie egzaminował, ani też nie stworzył możliwości nabycia takich kwalifikacji. Państwo nie podjęło żadnych kroków, aby tę sytuację poprawić i wykonać obowiązek określony w art. 5 ust. 2 dyrektywy 2010/64/UE.

3. Brak aktywności podmiotów odpowiedzialnych za szkolenie sędziów, prokuratorów i pracowników wymiaru sprawiedliwości (art. 6 dyrektywy)

Dyrektywa 2010/64/UE nakazuje szkolenie sędziów, prokuratorów i pracowników instytucji wymiaru sprawiedliwości, aby zwracać w nich szczególną uwagę na „swoiste cechy porozumiewania się z udziałem tłumacza ustnego, tak aby zapewnić sprawny i skuteczny przebieg postępowania”. Potrzeba takiego szkolenia została również stwierdzona w ankiecie na temat jakości tłumaczenia w postępowaniu karnym przeprowadzonej przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury we współpracy z Polskim Towarzystwem Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS oraz w raporcie z tej ankiety, przesłanym do Ministerstwa Sprawiedliwości na początku 2012 r. W związku z tym Towarzystwo TEPIS w piśmie do KSSiP z 22 sierpnia 2012 r. wyraziło gotowość współdziałania w tym zakresie, zwracając się równocześnie do Departamentu Organizacyjnego MS z prośbą o pomoc w realizacji tego postulatu.

Postulat PT TEPIS dotyczył wprowadzenia do planów kształcenia i doskonalenia zawodowego sędziów, prokuratorów, a także funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej, 2-3 godzin wykładu na temat współpracy z tłumaczem przysięgłym oraz oferował gotowość prowadzenia takich wykładów przez członków Towarzystwa TEPIS, jako organizacji pożytku publicznego w ramach jej działalności statutowej. Warto też podkreślić, że fundusze konieczne do realizacji tego zadania w skali krajowej muszą być znikome, skoro dotyczą zaledwie 2-3 godzin wykładu, zwłaszcza z wykorzystaniem możliwości przekazywania go równocześnie wielu adresatom.

Jednakże w odpowiedzi na pisma PT TEPIS Krajowa Szkoła SiP stwierdziła, że nie posiada odpowiednich funduszy na takie szkolenia, zaś dyrektor Karol Dałek obiecał, iż rozważy zwrócenie się do KSSiP z poparciem tej inicjatywy. Do dnia dzisiejszego ani KSSiP nie znalazła odpowiednich funduszy na szkolenie, ani Ministerstwo Sprawiedliwości nie zajęło w tej sprawie stanowiska.

Dlatego należy uznać, że państwo nie podjęło żadnych kroków, aby wykonać obowiązek prowadzenia szkolenia dla sędziów, prokuratorów i pracowników wymiaru sprawiedliwości nt. współpracy z tłumaczami zgodnie z art. 6 dyrektywy.

4. Zmniejszenie poziomu ochrony prawa do rzetelnego procesu (art. 8 dyrektywy)

Zaplanowane przez polskiego ustawodawcę obniżenie wymaganego dotąd ustawowo poziomu wykształcenia tłumaczy przysięgłych do trzyletnich studiów licencyjnych jest działaniem, które nieuchronnie wpłynie na obniżenie jakości tłumaczenia. Działanie takie będzie w sposób oczywisty sprzeczne z intencjami dyrektywy, ponieważ wykonywanie tłumaczenia w postępowaniu karnym przez osobę bez odpowiednich kwalifikacji jest równoznaczne z pozbawieniem podejrzanego lub oskarżonego prawa do obrony, o czym świadczą znane w historii zawodu przypadki skazania niewinnych z powodu błędów tłumacza.

Dla nestorów zawodu tłumacza i akademickich nauczycieli tłumaczenia specjalistycznego jest rzeczą absolutnie oczywistą, że w ciągu trzech lat studiów nie można osiągnąć ani odpowiedniej wiedzy i umiejętności, ani nie można nawet opanować języka specjalistycznego w stopniu umożliwiającym tłumaczenie sądowe w postępowaniu karnym. Ustawodawca natomiast ani nie uwzględnił poglądów znawców przedmiotu, ani nie przedstawił podczas konferencji uzgodnieniowej nt. ustawy deregulacyjnej w zakresie ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego żadnej autorytatywnej ekspertyzy naukowej specjalisty w zakresie nauczania tłumaczenia specjalistycznego, która uzasadniałaby pogląd projektodawców co do obniżenia ustawowych wymagań nt. wykształcenia kandydatów na TP do licencjatu.

Dlatego należy uznać, że państwo nie tylko nie wykonało obowiązku określonego w art. 8 dyrektywy 2010/64/UE polegającego na niezmnieszeniu poziomu ochrony prawa człowieka do rzetelnego procesu, ale wręcz podjęło kroki w kierunku przeciwnym, tj. zmniejszenia poziomu ochrony prawa do rzetelnego procesu.

Deklaracja współdziałania z Ministerstwem Sprawiedliwości.

Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS jako organizacja pożytku publicznego postuluje niniejszym utworzenie przy Wydziale Tłumaczy Przysięgłych, Rewidentów i Biegłych Sądowych MS stałego Zespołu Roboczego ds. Tłumaczenia Sądowego i wyraża gotowość stałej współpracy z tym zespołem członków ekspertów PT TEPIS obok przedstawicieli innych stowarzyszeń zrzeszających tłumaczy przysięgłych. W celu wyjaśnienia wielu aspektów poruszonych wyżej problemów, do niniejszej deklaracji załączamy dwa załączniki:

- załącznik nr 1: „Powody nieodpowiedniej jakości tłumaczenia sądowego w postępowaniu karnym”,
- załącznik nr 2 – „Działania prowadzone przez Towarzystwo TEPIS na rzecz podniesienia jakości tłumaczenia sądowego w postępowaniu karnym”.

POWODY NIEODPOWIEDNIEJ JAKOŚCI TŁUMACZENIA SĄDOWEGO W POSTĘPOWANIU KARNYM

Ustawa o zawodzie tłumacza przysięgłego wprowadziła dla kandydatów na tłumaczy przysięgłych obowiązek poddania się egzaminowi sprawdzającemu umiejętność pisemnego i ustnego tłumaczenia tekstów prawniczych. **Egzamin na tłumacza przysięgłego tylko w elementarnym stopniu umożliwia sprawdzenie**, czy jakość tłumaczenia kandydata jest wystarczająca do uznania, że osiągnął on podstawowy poziom wiedzy i umiejętności, który pozwoli mu na podnoszenie kwalifikacji w ramach dalszego samokształcenia i doskonalenia zawodowego. Analiza prac egzaminacyjnych potwierdza słuszność poglądów głoszonych od lat przez specjalistów, że osoba, która dobrze zna język obcy, lecz nie ma specjalistycznego wykształcenia tłumaczeniowego, nie potrafi tłumaczyć tekstów prawniczych, urzędowych, technicznych i innych tekstów specjalistycznych. Odnosi się to również do absolwentów magisterskich studiów filologicznych. Obecnie Minister Sprawiedliwości dysponuje dowodami na słuszność tego twierdzenia w postaci prac egzaminacyjnych osób, które nie zdały egzaminu.

Egzamin na tłumacza przysięgłego zdaje tylko 25-35% przystępujących do niego absolwentów studiów wyższych magisterskich, mimo iż część z nich ukończyła dodatkowo roczne studia podyplomowe w zakresie tłumaczenia prawniczego. W niektórych krajach UE odsetek ten jest jeszcze niższy. Jest to zrozumiałe, ponieważ tłumaczenie tekstów prawniczych jest jednym z najtrudniejszych rodzajów tłumaczenia, wymagającym odpowiedniej wiedzy, umiejętności i doświadczenia.

Tłumaczami przysięgłymi są obecnie niemal wyłącznie filolodzy, którzy znają biegle literacki język obcy, posiadają pewną wiedzę w zakresie językoznawstwa, literaturoznawstwa, kulturoznawstwa i innych nauk humanistycznych. Jednakże **absolwenci studiów filologicznych nie wynoszą żadnej wiedzy z prawa karnego**, a bez tego tłumaczenie sądowe nie jest możliwe.

Na zasób leksykalny ogólnego języka polskiego składa się 120 tysięcy słów, kolejne 300 tysięcy to słownictwo techniczne i inne specjalistyczne. Podobny jest zasób leksykalny innych języków. Tymczasem osoba o wykształceniu wyższym (polonista, prawnik) posługuje się maksymalnie 20 tysiącami słów. **Nie można zatem oczekiwać od tłumacza umiejętności tłumaczenia wypowiedzi ustnych na każdy temat i w każdym zakresie**. Do tłumaczenia specjalistycznego, jakim jest tłumaczenie rozpraw sądowych, należy się przygotować. Tłumacz musi sprawdzić, czy w konkretnej sprawie nie występuje nieznanne mu słownictwo, a jeśli tak, to musi ustalić jego znaczenie i poznać ekwiwalenty w języku obcym.

Podobnie jak absolwent studiów technicznych, medycznych czy przyrodniczych, **filolog nie rozumie znaczenia podstawowych pojęć prawa karnego**, a także terminów i związków frazeologicznych stosowanych w postępowaniu karnym, jak np.: podejrzany, obwiniony, oskarżyciel posiłkowy, występki, środek zabezpieczający, środek zapobiegawczy, środek karny, termin zawity, przewod sądowy, przeprowadzić dowód, orzec nawiazkę, głosy stron, egzekucja. Tłumacz, nie rozumiejąc znaczenia terminu, nie jest w stanie przetłumaczyć go nawet przez omówienie.

Zdecydowana większość działających obecnie tłumaczy przysięgłych uzyskała swoje uprawnienia przed wejściem w życie ustawy i **jakość pracy 80% z 10.000 tłumaczy przysięgłych nigdy nie była sprawdzana**. Wielu tłumaczy przysięgłych we własnym zakresie i na własny koszt szkoli się i doskonali swoje umiejętności w zakresie tłumaczenia sądowego. Niestety, istnieje też pewna liczba tłumaczy, którzy nie wykonują stawianych przed nimi zadań na wymaganym poziomie, co sygnalizuje wielu sędziów, prokuratorów i adwokatów. Tłumacze ci nie biorą udziału w szkoleniu, bo nie jest ono obowiązkowe, zaś ich zlecniodawcy (sędziowie, prokuratorzy, policjanci) nie są w stanie krytycznie ocenić ich wadliwego tłumaczenia.

Sędziowie i prokuratorzy nie mogą ocenić jakości tłumaczenia wykonywanego przez konkretnego tłumacza, zwłaszcza tłumacza języka rzadkiego, ponieważ sami nie znają i z założenia nie muszą znać języków obcych. Jednocześnie jednak jako prawnicy nie zdają sobie sprawy z tego, jak trudne jest tłumaczenie na język obcy ich wypowiedzi, pism procesowych i sądowych, które zawierają specjalistyczną terminologię i frazeologię.

Jakość tłumaczenia sądowego decyduje o losach podejrzanego lub oskarżonego, ponieważ od jakości tłumaczenia zależy, czy cudzoziemiec może wykonać swoje prawo do obrony i rzetelnego procesu. Konsekwencje złego tłumaczenia mogą dramatycznie wpłynąć na całe życie cudzoziemca. W 1992 roku japońskim turystom jadącym do Australii podrzucano w Malezji narkotyki. W Australii zostali aresztowani. Podczas całego postępowania turyści nie mieli zapewnionej obrony, ponieważ z powodu złego tłumaczenia nieświadomie zrezygnowali z obrony z urzędu, a na opłacenie adwokata nie było ich stać. Przez nieprofesjonalne tłumaczenie wyjaśnienia Japończyków zostały uznane za niewiarygodne i zostali skazani na karę długoletniego pozbawienia wolności. Najstarszy z mężczyzn dostał w zakładzie karnym zawału serca, a jedna z kobiet kilkakrotnie usiłowała popełnić samobójstwo. Więzienie opuścili po 10 latach. Sprawa była analizowana przez Komisję Praw Człowieka ONZ.

Szczególnie trudne jest tłumaczenie opinii biegłych, ponieważ sporządzane są z bardzo wielu dziedzin nauki, medycyny i techniki. Bez odpowiedniego przygotowania ani magister, ani nawet doktor habilitowany filologii nie będzie w stanie prawidłowo przetłumaczyć pouczenia prawnego: „Zabezpieczenie upada, jeżeli nie zostaną prawomocnie orzeczone: grzywna, przepadek, nawiazka, świadczenie pieniężne lub nie zostanie nałożony obowiązek naprawienia szkody albo zadośćuczynienia za doznaną krzywdę ani nie zostaną zasądzone orzeczenia o naprawienie szkody, a powództwo o te roszczenia nie zostało wytoczone przed upływem 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie karne.” Konieczność tłumaczenia trudnych tekstów prawniczych i innych specjalistycznych występuje także w innych sprawach, które z punktu widzenia prokuratora czy sędziego są czasem uznawane za banalne.

Nieprzystawalność systemów prawnych państw członkowskich UE wyklucza literalne tłumaczenie terminów.

Tłumacz musi nieustannie porównywać systemy prawne, poznawać stosowane w nich pojęcia i terminy, do czego niezbędna jest znajomość zarówno polskiego systemu prawnego, jak i systemu prawnego kraju języka docelowego. Dla przykładu, angielski termin *defendant* może być tłumaczony bądź jako oskarżony, bądź jako pozwany. Tłumacz musi mieć tego świadomość, aby użyć odpowiedniego ekwiwalentu. Tłumacz języka rosyjskiego musi wiedzieć, że tak podstawowe terminy, jak *zbrodnia* i *występek*, nie mają ekwiwalentów w rosyjskim prawie, a mimo to musi oddać ich znaczenie, przy czym podczas tłumaczenia ustnego ma na to jedną sekundę.

Tłumaczenie ustne wymaga nieprzeciętnych umiejętności, wiedzy i osobistych predyspozycji. Tłumacz musi tłumaczyć na język obcy, bez wcześniejszego przygotowania (techniką *a vista*), pisane bardzo trudnym stylem prawnym przepisy k.p.k. i k.k. zawarte np. w pouczeniu pokrzywdzonego. Musi posiadać umiejętność stosowania najtrudniejszej techniki przekładu ustnego – techniki symultanicznej (w sądzie: symultanicznej szeptanej). Jest ona stosowana w sytuacji, gdy uczestnik rozprawy nie robi przerw w swojej wypowiedzi na tłumaczenie konsekwentne. Tłumaczenie symultaniczne wymaga wyjątkowych uzdolnień indywidualnych, a także bardzo dobrej znajomości tematyki i terminologii danej sprawy, jest w związku z tym na całym świecie najwyżej cenione. Stawki za tłumaczenie sądowe w Polsce są na poziomie godnym pożałowania, odwrotnie proporcjonalne do kwalifikacji tłumacza.

Tłumacz sądowy powinien doskonale znać swój warsztat pracy: władać językiem ogólnym, znać procedurę sądową (proces karny), stosowane terminy, styl pism prawniczych, zasady sporządzania tłumaczeń poświadczonych, być gotowy do tłumaczenia ustnego wszystkimi technikami. Potrzebna mu bywa znajomość języka subkultur przestępczych. Tłumacz powinien znać geografię, historię, literaturę i realia życia w kraju języka przekładu, ponieważ cudzoziemcy odnoszą się do nich w swoich wypowiedziach. Taką wiedzę zdobywa się przez całe życie.

Reasumując, **tłumaczenie sądowe w postępowaniu karnym jest bardzo trudne, odpowiedzialne i wymaga doskonalenia zawodowego,** niezależnie od wykształcenia tłumacz musi bowiem nieustannie podnosić swoje kwalifikacje, uczestnicząc w szkoleniach, które umożliwią mu uzyskanie odpowiedniego poziomu wiedzy i umiejętności niezbędnego do udziału w postępowaniu karnym. Prowadzone dotychczas przez Towarzystwo TEPIS warsztaty i laboratoria doskonalenia zawodowego dla tłumaczy przysięgłych i adeptów zawodu są odpłatne i dlatego nie są dla wszystkich dostępne. Z tego powodu w interesie państwa leżałoby umożliwienie regularnego nieodpłatnego szkolenia tłumaczy przysięgłych w zakresie tłumaczenia sądowego w postępowaniu karnym, ponieważ brak samorządu zawodowego tłumaczy przysięgłych i nieobowiązkowa przynależność tych tłumaczy do Towarzystwa TEPIS wyklucza prowadzenie obowiązkowego szkolenia z własnych funduszy, jak to ma miejsce w przypadku np. adwokatów i notariuszy.

Załącznik nr 2

DZIAŁANIA PROWADZONE PRZEZ TOWARZYSTWO TEPIS NA RZECZ PODNIESIENIA JAKOŚCI TŁUMACZENIA SĄDOWEGO W POSTĘPOWANIU KARNYM

Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS prowadzi przez 23 lata regularne akcje doskonalenia zawodowego od powstania w 1990 r., nie korzystając z jakichkolwiek dotacji z funduszy publicznych. Przeprowadziliśmy dziesiątki szkoleń, podczas których wygłoszonych zostało ok. 1000 referatów. Towarzystwo już w 1991 roku opracowało Kodeks tłumacza sądowego, a w 2005 roku Kodeks tłumacza przysięgłego, znowelizowany w 2011 r. przy współudziale Międzyinstytucjonalnego Komitetu Konsultacyjnego, w skład którego weszli przedstawiciele nie tylko Ministra Sprawiedliwości, lecz również Ministra Szkolnictwa Wyższego, Ministra Spraw Wewnętrznych, Polskiej Akademii Nauk, uniwersytetów i innych instytucji ważnych dla zawodu tłumacza przysięgłego.

Towarzystwo pod swoimi auspicjami wydaje specjalistyczne czasopismo dla tłumaczy prawniczych *Lingua Legis*, członkowie Towarzystwa piszą podręczniki dla tłumaczy, takie jak *Tłumacz w postępowaniu karnym*, *Tłumaczenie prawnicze* i *Kodeks tłumacza przysięgłego z komentarzem 2011*. W 1998 roku z inicjatywy TEPIS-u utworzone zostało w Instytucie Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego Interdyscyplinarne Podyplomowe Studium Kształcenia Tłumaczy w zakresie tłumaczenia prawniczego i specjalistycznego, w którym członkowie eksperci PT TEPIS do dnia dzisiejszego prowadzą zajęcia. Towarzystwo TEPIS zawarło porozumienia o współpracy w zakresie kształcenia tłumaczy z wszystkimi największymi uniwersytetami w kraju. Członkowie Towarzystwa TEPIS zrealizowali również film pt. „Sprawa Kellgrena” jako przykład rozprawy w sprawie karnej, stanowiący cenny materiał szkoleniowy w kształceniu kandydatów na tłumacza przysięgłego.

Doceniając znaczenie dyrektywy 2010/64/UE dla zagwarantowania praw cudzoziemca do obrony oraz rzetelności postępowania karnego, Towarzystwo TEPIS z własnej inicjatywy podjęło działania na rzecz jej wdrażania. Przeznaczaliśmy kilka szkoleń wyłącznie na tłumaczenie w postępowaniu karnym (referaty wygłaszali m.in. sędziowie, prokuratorzy i policjanci), zwiększyliśmy liczbę referatów na ten temat podczas innych szkoleń, opracowaliśmy nowe materiały szkoleniowe dla tłumaczy.

W związku z tym, że Towarzystwo TEPIS działa bez żadnych dotacji, szkolenia muszą się same finansować, więc organizowane są tylko dla tłumaczy kilku najbardziej popularnych języków. Tłumacze języków rzadkich nie mają możliwości doskonalenia swojego warsztatu tłumaczeniowego pod kierunkiem doświadczonych specjalistów, ponieważ tłumaczy tych języków jest zbyt mało, aby z ich wpłat można było wynająć salę i opłacić wykładowcę.

Dlatego wsparcie państwa, zarówno finansowe, jak i moralne auspicje, byłoby wielce pożądane w skutecznym kształceniu tłumaczy sądowych, zwłaszcza języków rzadkich, w czym Towarzystwo TEPIS zgłasza gotowość współdziałania.

(Opr. Janusz Poznański)

KOLEGIUM DOSKONALENIA ZAWODOWEGO
POLSKIEGO TOWARZYSTWA TŁUMACZY
PRZYSIĘGLYCH I SPECJALISTYCZNYCH
TEPIŚ

zaprasza na

XXII REPETYTORIUM TŁUMACZY PRZYSIĘGLYCH I SPECJALISTYCZNYCH

które odbędzie się w sobotę, 25 stycznia 2014 r.
w salach Biblioteki Narodowej
w Warszawie przy al. Niepodległości 213, wejście „B”

W PROGRAMIE:

Rejestracja i wydawanie materiałów konferencyjnych – 11.30 – 12.00

Sesja plenarna – 12.00 – 14.00

dla tłumaczy wszystkich języków na temat:

JĘZYK PISM DYPLMATYCZNYCH I URZĘDOWYCH ORAZ ICH TŁUMACZENIE

12.00 – 13.00 Magdalena Olesiuk: Korespondencja dyplomatyczna

13.00 – 14.00 Dr Ewa Gruszczyńska: Język pism dyplomatycznych i urzędowych

Przerwa na kawę – 14.00 – 14.30

ZAJĘCIA W SEKCJACH JĘZYKOWYCH – 14.30 – 16.30

SEKCJE JĘZYKOWE:

*angielska, francuska, niemiecka, rosyjska i włoska**

**O utworzeniu sekcji decyduje liczba zgłoszeń
Zainteresowanych tłumaczy innych języków serdecznie zapraszamy
na sesję plenarną, w której uczestnictwo wynosi 50% kwoty wpisowego.*

Zajęcia w sekcjach językowych:

Omówienie terminologii i frazeologii stosowanej w pismach dyplomatycznych i urzędowych

Zgłoszenia na adres: tepis@tepis.org.pl do 17 stycznia 2014 r.

WPISOWE, w tym przerwa na kawę: **100 zł** dla członków PT TEPIŚ,
dla niezrzeszonych - **150 zł**, dla studentów i słuchaczy podyplomowych
studiów przekładu prawniczego (za okazaniem legitymacji) - **100 zł**

Wpłaty prosimy przekazywać na konto PT TEPIŚ:

43 1020 1026 0000 1802 0214 2495, PKO BP II O/Warszawa

**W razie niemożności wzięcia udziału w Repetytorium
wpisowe nie podlega zwrotowi**

POLSKIE TOWARZYSTWO
TŁUMACZY PRZYSIĘGLYCH I SPECJALISTYCZNYCH TEPiS
we współpracy z
AUSTRIACKIM STOWARZYSZENIEM TŁUMACZY SĄDOWYCH I URZĘDOWYCH

pod auspicjami
EUROPEJSKIEGO STOWARZYSZENIA TŁUMACZY SĄDOWYCH

oraz
KOMITETU DS. TŁUMACZY PRAWNICZYCH I SĄDOWYCH
MIĘDZYNARODOWEJ FEDERACJI TŁUMACZY

zaprasza na międzynarodową konferencję

NOWE ZADANIA TŁUMACZY SĄDOWYCH W ROZSZERZONEJ EUROPIE

która odbędzie się w Krakowie, Hotel Europejski, w dniach 3-5 kwietnia 2014 r.
Języki konferencyjne: angielski, niemiecki, rosyjski, polski

W 2004 roku dziesięć państw, głównie w środkowej i wschodniej Europie, weszło w skład Unii Europejskiej. Zarówno *acquis communautaire*, jak i dyrektywa 2010/64/UE ws. prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym spowodowały ważne zmiany zawodowego statusu tłumaczy sądowych. Z okazji dziesiątej rocznicy rozszerzenia Unii Europejskiej celem konferencji w Krakowie będzie stworzenie platformy dla tłumaczy sądowych i korzystających z ich usług oraz ich nauczycieli, aby omówić wyzwania i osiągnięcia minionej dekady.

Zainteresowanych wygłoszeniem referatu zapraszamy do nadsyłania streszczeń o objętości maks. 1000 znaków oraz krótkiej notki biograficznej na adres tepis@tepis.org.pl do 15 stycznia 2014 r.

Proponowane tematy obejmują dwa zakresy:

status prawny, etyka zawodowa, dobre praktyki tłumaczy sądowych i urzędowych w krajach UE oraz doskonalenie zawodowe i kształcenie tłumaczy sądowych i urzędowych

RAMOWY PROGRAM
MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI
**NOWE ZADANIA TŁUMACZY SĄDOWYCH
W ROZSZERZONEJ EUROPIE**

Hotel Europejski, ul. Lubicz 5, Kraków, 3-5 kwietnia 2014 r.
Języki konferencyjne: angielski, niemiecki, rosyjski i polski

Formuła obrad konferencji: piątek przed południem – sesja plenarna (z tłumaczeniem symultanicznym), piątek po południu – cztery równoległe sesje (każda w jednym z czterech języków konferencyjnych), sobota przed południem – sesja plenarna (z tłumaczeniem symultanicznym). Sobota po południu – IV Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia EULITA.

Równoległe sesje językowe będą odbywać się w piątek po południu w oddzielnych salach, aby uczestnicy i prelegenci mogli wybrać odpowiedni język i tematykę.

Obrady na sesjach paralelnych bez tłumaczenia symultanicznego. W piątek po południu uczestnicy obrad sesji równoległych będą mówić w wybranym języku właściwym dla danej sesji – po angielsku, niemiecku, rosyjsku lub po polsku.

Tłumaczenie symultaniczne na angielski, niemiecki, rosyjski i polski będzie zapewnione wyłącznie na sesjach plenarnych (piątek przed południem i sobota przed południem). Tłumaczenie symultaniczne na angielski i francuski będzie również zapewnione podczas Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia EULITA (wyłącznie z udziałem członków EULITA i obserwatorów).

Główni mówcy. Na sesję plenarną zostali zaproszeni: Sally Bailey-Ravet zarządzająca tłumaczeniem ustnym w Europejskim Trybunale Praw Człowieka w Strasburgu, Patrick Twidle, Dyrektor ds. Tłumaczenia Ustnego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Christiane Driesen (BDŮ, prof. Marcela Świątkowska (Katedra UNESCO UJ) i dr Anna Jopek-Bosiacka (ILS UW) oraz prezesowie stowarzyszeń organizujących konferencję: Liese Katschinka (EULITA), Christine Springer (ÖVGD) i Danuta Kierzkowska (TEPIS),

Streszczenia referatów w języku angielskim. Prelegenci są proszeni o nadesłanie streszczenia swoich referatów oraz krótkiej noty biograficznej do 15 stycznia 2014 r., tak aby jeszcze w styczniu 2014 r. można było ogłosić ostateczny program konferencji.

Pełne teksty referatów zostaną opublikowane na stronie www.tepis.org.pl, decyzja co do wersji papierowej zostanie podjęta w marcu.

Specjalne ceny na każdą kieszeń oczekują na uczestników konferencji na hasło „TEPIS” w trzech hotelach: Hotel Europejski, Hotel Polonia i Hotel Ibis. Hotele będą dysponować aktualną listą uczestników, prosimy więc najpierw wysłać swoje zgłoszenia na adres tepis@tepis.org.pl, aby pojawić się na tej liście.

Miejsce obrad konferencji w Hotelu Europejskim oraz Hotel Polonia i Hotel Ibis (na tej samej ulicy) znajdują się od siebie w najbliższym sąsiedztwie, co widać na pierwszej stronie biuletynu.

HOTEL EUROPEJSKI, Kraków, ul. Lubicz 5, www.he.pl
Pokój jednoosobowy 276 zł - 388 zł euro

HOTEL POLONIA, Kraków, ul. Basztowa 25, www.hotel-polonia.com.pl
Pokój jednoosobowy – 240 zł, pokój dwuosobowy – 260 zł

HOTEL IBIS, Kraków, ul. Pawia 15, www.ibis.com/krakow
HOTEL IBIS BUDGET, Kraków, ul. Pawia 11, www.ibis.com/krakow
Pokój jednoosobowy w Hotelu Ibis 259 zł, w Hotelu Ibis Budget – 149 zł

SPOTKAJMY SIĘ W KRAKOWIE – ALE LICZBA POKOI JEST OGRANICZONA!

XXTH FIT WORLD CONGRESS

BERLIN, GERMANY, 4-6 AUGUST 2014

Every three years, the International Federation of Translators FIT (Fédération Internationale des Traducteurs) invites the industry to an international congress in a different country. Following successful events in Shanghai in 2008 and San Francisco in 2011, the XXth FIT World Congress will take place from 4 to 6 August 2014 in Berlin. The World Congress provides a meeting place for experts from the profession and major players from outside – on an international level. It is a forum for an exchange of experience, skill enhancement and networking. The Congress is aimed at interpreters, translators and terminologists, and their clients, representatives of governmental authorities, university teachers and students. Attendance at the FIT World Congress is open to all those interested, whether members of an association or not.

Man and Machine

The general topic of the upcoming Congress is “Man vs. Machine? The Future of Translators, Interpreters and Terminologists”. Around that topic, there will be presentations, panel discussions and workshops with experts from across the globe, dealing with the trends and developments in the profession and the current challenges facing practitioners. The Congress languages are German, English and French. The majority of presentations and panel discussions will be interpreted.

Making Professional Contacts

An accompanying trade exhibition and a job exchange round off the programme and provide additional opportunities to establish professional contacts worldwide. The patron of the XXth FIT World Congress is Androulla Vassiliou, the EU Commissioner for Education, Culture, Multilingualism and Youth. The organizer of the event is the German interpreters' and translators' association BDÜ.

The venue for the XXth FIT World Congress is the Henry Ford Building at the Freie Universität, Berlin. Further information on the event can be found at the FIT World Congress 2014 website, www.FIT2014.org.

XI MIĘDZYNARODOWE FORUM TŁUMACZY PRAWNICZYCH I SĄDOWYCH W BELGRADZIE

Zofia Rybińska

XI Międzynarodowe Forum Tłumaczy Prawniczych i Sądowych na temat: „Życie tłumacza – radości i problemy“ odbyło się w Belgradzie w dniach 19-21 września br. Forum zorganizowało serbskie Stowarzyszenie Tłumaczy Naukowych i Technicznych (UPTI), członek Komitetu FIT ds. Tłumaczy Prawniczych i Sądowych pod patronatem stowarzyszenia EULITA oraz Ministerstwa Sprawiedliwości i Administracji Państwowej Republiki Serbii.

Młodszym koleżankom i kolegom przypominam, że idea organizowania Forum co dwa lata zrodziła się w Polsce, gdy w 1962 r. w Warszawie Towarzystwo TEPIS zorganizowało I Międzynarodowe Forum Tłumaczy Prawniczych i Sądowych. Polska gościła uczestników Forum jeszcze w roku 1994, 1996, 2000 i 2006, o czym niżej podpisana przypomniała również podczas jednej z sesji, którą miała zaszczyt i przyjemność moderować. Obie przedstawicielki TEPIS-u wygłosiły referaty: Barbara Bosek o radościach i problemach młodych tłumaczy i o tym, jak można im pomagać, zaś Zofia Rybińska - o formach doskonalenia zawodowego prowadzonego przez nasze Towarzystwo.

O doskonaleniu zawodowym mówiła również Ilona Šprcowa ze stowarzyszenia tłumaczy Republiki Czech (KST CR). Natomiast Christine Springer, prezes Austriackiego Stowarzyszenia Tłumaczy Sądowych (ÖVGD), przybliżyła uczestnikom procedurę zdobywania uprawnień tłumacza sądowego w Austrii.

Nasi Koledzy z Wielkiej Brytanii uaktualnili informacje na temat problemów związanych z zatrudnianiem tłumaczy sądowych i policyjnych za pośrednictwem agencji. (tzw. „outsourcingiem”), o czym pisaliśmy już wcześniej w naszym biuletynie. Ich sytuacja stała się asumptem do przygotowania propozycji wniosku, którzy zebrani skierowali do FIT Europe o rozeznanie możliwości przeprowadzenia badania makroekonomicznego nt. wpływu na jakość tłumaczenia usług tłumaczeniowych wylanianych w drodze stosowania procedur przetargowych, jak też kosztów społeczno-ekonomicznych, tj. strat poniesionych w wyniku stosowania tych procedur.

Przedstawiciel Dyrekcji ds. Tłumaczenia Pisemnego Komisji Europejskiej Ingemar Strandvik, przybliżył kwestie tłumaczenia związane z tworzeniem prawa i wielojęzycznością.

Nasi gospodarze zorganizowali spotkanie w wieczór poprzedzający obrady Forum ze słowiańską gościnnością i przyjętym ostatnio zwyczajem konferencyjnym, stwarzając uczestnikom doskonałą okazję do poznania się przy lampce wina w gościnnych murach Stowarzyszenia. Uehonorowali z tej okazji swoich tłumaczy, jak i wielu przedstawicieli innych organizacji, dyplomem za zasługi. Dyplom taki otrzymały również przedstawicielki TEPIS-u.

Program Forum obejmował wizytę w Sądzie Najwyższym, gdzie prezes Sądu opowiedział o systemie sądowym i chętnie odpowiadał na pytania. W drodze do sądu uczestnicy udali się do Parku Przyjaźni, gdzie pod „drzewem tłumaczy“ zostało zrobione wspólne zdjęcie (patrz poniżej).

Drzewo to zostało posadzone przez ówczesną prezes FIT Alline Lilową. w ramach obchodów XII Kongresu FIT, który miał miejsce w dniach 2-9 sierpnia 1990 r. Dla tłumaczy serbskich to drzewo ma szczególne znaczenie, ponieważ przetrwało bombardowania Belgradu przez samoloty NATO w 1999 r.

Po całym dniu obrad Forum, uczestnicy mogli nawiązywać dalsze znajomości i wymieniać doświadczenia podczas kolacji, która odbywała się przy dźwiękach muzyki serbskiej.

DOROCZNE ZGROMADZENIE REGIONALNEGO ODDZIAŁU MIĘDZYNARODOWEJ FEDERACJI TŁUMACZY „FIT EUROPE”

Zofia Rybińska

Drugiego listopada 2013 roku odbyło się w Nicei Doroczne Zgromadzenie FIT Europe - regionalnego oddziału Międzynarodowej Federacji Tłumaczy, ostatnie w tej kadencji przed przyszłorocznym Światowym Kongresem FIT. W swoim sprawozdaniu Eyvor Fogarty, przewodnicząca Komitetu Sterującego, przedstawiła dotychczasową działalność FIT Europe. Na uwagę zasługują działania zmierzające do poprawy kontaktów z organizacjami członkowskimi FIT Europe, jak również badania mające na celu porównania programów doskonalenia zawodowego prowadzonego przez te organizacje wraz z wymianą doświadczeń.

Doroczne Zgromadzenie zaakceptowało wniosek belgradzkiego XI Forum Tłumaczy Prawniczych i Sądowych o rozeznanie możliwości przeprowadzenia badania makroekonomicznego nt. wpływu na jakość tłumaczenia usług tłumaczeniowych wyłanianych w drodze stosowania procedur przetargowych, jak też kosztów społeczno-ekonomicznych, tj. strat poniesionych w wyniku stosowania tych procedur.

Zgromadzenie przyjęło też propozycję skierowania do Dyrekcji Generalnej ds. Tłumaczenia Pisemnego Komisji Europejskiej (DGT) wniosku w sprawie promowania doskonalenia zawodowego tłumaczy w ramach projektów kształcenia ustawicznego.

Podczas obrad Okrągłego Stołu dyskutowano na temat nowych projektów dotyczących tłumaczy, doskonalenia zawodowego oraz „certyfikacji tłumaczy“. Ostatnia kwestia dotyczy europejskiego projektu CertTrans, mającego na celu wsparcie idei kształcenia tłumaczy. Jednak wiele organizacji zgłosiło wobec organizatorów projektu krytyczne uwagi co do przyjętej na wstępnym etapie strategii realizacji tego projektu.

TEPIS reprezentowały przedstawicielki Rady Naczelnej, Barbara Bosek i pisząca te słowa. Ponieważ Towarzystwo TEPIS jest członkiem obu międzynarodowych organizacji – zarówno FIT, jak i Stowarzyszenia EULITA – przedstawicielki zgłosiły wniosek apelujący o podjęcie przez obie organizacje wspólnych działań.

Niemieckie stowarzyszenie BDÜ przekazało prośbę o rozpropagowanie wiadomości o przyszłorocznym XX Światowym Kongresie FIT, który odbędzie się w Berlinie 4-6 sierpnia 2014 r. Niniejszym zapraszamy naszych członków do wzięcia udziału w tym jubileuszowym wydarzeniu.

TAKIE BYŁY XXVII WARSZTATY PRZEKŁADU PRAWNICZEGO I SPECJALISTYCZNEGO Warszawa, Centrum Konferencyjne Wilcza. 5 października 2013 r.

SESJA PLENARNA

- mgr Janusz Poznański - *Udział tłumacza w przesłuchaniu świadka – 20 scenek z przesłuchania Cecil Olesen*

- mgr Bogusława - Domańska (Fundacja Helsińska) *Uchodźcy i migranci z perspektywy tłumacza*
- mgr Małgorzata Tryba - *Profesjonalizacja zawodu tłumacza konferencyjnego w Polsce. Wyniki i wnioski z badania przeprowadzonego w listopadzie 2012 r.*

- mec. Paweł Guguła *Tłumaczenie: zlecenie, utwór czy dzieło? Jak uniknąć konfliktów z ZUS-em i US?*
- Panel: Etyka i praktyka zawodowa tłumacza przysięgłego

SEKCJA JĘZYKA ANGIELSKIEGO

Prowadząca: mgr Zofia Rybińska

- dr Anna Jopek Bosiacka - Komunikacja prawna: styl common law a styl prawa kontynentalnego
- dr Łucja Biel - Terminologia w zakresie transformacji spółek: przekształcenie, łączenie się i podział spółek
- mgr Elżbieta Gołębiowska – „Business“ i inne terminy niedocenione i niewykorzystywane
- mgr Anna Stachelska - Miary, wagi i waluty - symbole, nazwy, czy skróty?
- mgr Marian Baranowski - Zapewnienie jakości - kwestie terminologiczne
- Ms. Estelle Ryan - The smaller the word, the bigger the problem

SEKCJA JĘZYKA FRANCUSKIEGO

Prowadząca: mgr inż. Barbara Bosek

- mgr inż. Barbara Bosek - Francuskojęzyczne umowy o pracę na czas nieokreślony, określony i sezonowe
- dr inż. Maria Metzler - Szczególny przypadek umowy wolontariatu w międzynarodowym przedsiębiorstwie
- mgr Małgorzata Kałuża - Mażeńskie ustroje majątkowe: intercyza, zmiana i rozwiązanie intercyzy w prawie francuskim

SEKCJA JĘZYKA NIEMIECKIEGO

Prowadząca: mgr Krystyna Kołodziej

- dr hab. Artur D. Kubacki - Czy istnieje błąd krytyczny w tłumaczeniu poświadczonym?
- mgr Krystyna Kołodziej - Tłumaczenie dokumentacji z zakresu medycyny sądowej – zarys problematyki
- mgr Anna Labe - Śmierć osób bliskich za granicą – podstawowe pojęcia terminologiczne
- mgr Małgorzata Niżnik - Przekład dokumentów z zakresu prawa spółek - wybrane zagadnienia i terminologia
- mgr Paweł Guguła - Analiza wybranych klauzul w umowach polskich i niemieckich – krótki zarys tematyki

SEKCJA JĘZYKA ROSYJSKIEGO

Prowadzący: dr Edward Szędzielorz

- dr Magdalena Kuratczyk, Uniwersytet Warszawski – Korpusy polsko-rosyjskie – nowe narzędzie dla tłumaczy
- dr Dariusz Gancarz, Kancelaria Tłumacza Przysięgłego Gandarus, PT TEPIS – Kontratypy w polskim i rosyjskim prawie karnym
- mgr Natalia Antuszevska, tłumacz przysięgły – Terminologia stosowana w rosyjskich kontraktach ubezpieczeniowych
- dr Siergiej Chwatow, Petersburg, Uniwersytet Warszawski – К вопросу о переводе имен собственных

Koktajl z okazji Międzynarodowego Dnia Tłumacza 2013

Mimo ciasnoty pomieszczeń w Centrum Konferencyjnym Wilcza przybyli tłumnie uczestnicy Warsztatów okazywali dzielnie swoją solidarność zawodową, nie bacząc na dyskomfort, którego już na szczęście nie doznają w świeżo odnowionych salach Biblioteki Narodowej podczas najbliższego Repetytorium 25 stycznia.

REPETYTORIA I WARSZTATY DLA TŁUMACZY W SZCZECINIE, SOSNOWCU, KRAKOWIE I WROCŁAWIU W 2013 ROKU

Krystyna Kołodziej

Koła terenowe Polskiego Towarzystwa TEPIS przejawiały w roku 2013 dużą aktywność i zadbały o doskonalenie zawodowe tłumaczy, organizując szkolenia, warsztaty i repetytoria. Przytaczamy je w porządku chronologicznym.

Pomorskie Koło PT TEPIS pręźnie rozpoczęło Nowy Rok, spotykając się 14 stycznia 2013 r. tradycyjnie już w Sali Kominkowej Klubu 13 Muz przy ul. Żołnierza Polskiego w Szczecinie na X Szczecińskim Laboratorium Tłumaczy. Tematem obrad były instytucje prawa w pracy tłumacza - rozbieżności w nomenklaturze. Kolejne XI Szczecińskie Laboratorium Tłumaczy odbyło się już 25 marca 2013 roku. Tym razem omówione zostały zasady obrotu prawnego z zagranicą w sprawach karnych w postępowaniu przygotowawczym.

Małopolskie Koło PT TEPIS zorganizowało w dniu 20 kwietnia 2013 roku XV Krakowskie Repetytorium dla Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych. Podczas obrad uczestnicy mieli okazję zapoznać się z nowym zawodem audiodeskrybera, zajmującego się m. in. tłumaczeniem i opisem filmów dla osób niesłyszących. Podczas spotkania omówiono również problematykę tłumaczenia dokumentacji sporządzanej przez kościoły i związki wyznaniowe, a w sekcjach językowych tłumacze pracowali nad terminologią w tym zakresie.

XVI Warsztaty Dolnośląskiego Koła PT TEPIS odbyły się w dniu 7 czerwca 2013 roku. Spotkanie poświęcone było ciekawemu zagadnieniu błędów pojawiających się w tłumaczeniach na język polski. We Wrocławiu miały również miejsce kolejne, XVII Warsztaty Dolnośląskiego Koła. Tematem konferencji były problemy tłumaczenia opinii biegłego rewidenta z badania sprawozdania finansowego. W sekcjach językowych uczestnicy analizowali tłumaczenia polskich i obcojęzycznych opinii biegłego rewidenta.

Jesienną serię doskonalenia zawodowego kontynuowało Małopolskie Koło PT TEPIS, zapraszając ponownie do Krakowa 16 listopada 2013 r. na XVI Krakowskie Repetytorium dla Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych. Tematem obrad była pomoc prawna w sprawach karnych – współpraca z państwami członkowskimi UE z udziałem tłumaczy. W sekcjach językowych uczestnicy pracowali nad terminologią dotyczącą pomocy prawnej w sprawach karnych. Omówiono też typowe błędy popełniane w tłumaczeniach specjalistycznych.

Górnśląskie Koło PT TEPIS było organizatorem XI Górnśląskiego Repetytorium dla Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych, które odbyło się 29 listopada r. na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu. Podczas spotkania uczestnicy dyskutowali o zagwozdkach tłumaczeniowych oraz mieli okazję usłyszeć kilka porad językowych, ze szczególnym uwzględnieniem użycia wielkich i małych liter.

Niestety, ani Lubuskie Koło PT TEPIS z siedzibą w Żarach ani Podlaskie Koło PT TEPIS z siedzibą w Białymstoku nie podjęły w minionym roku żadnych inicjatyw doskonalenia zawodowego. Miejmy nadzieję, że w następnym roku członkowie tych Kół będą bardziej aktywni, przyczyniając się w ten sposób do podwyższania kwalifikacji tłumaczy, konsolidacji środowiska i wymiany doświadczeń. Szczerze im tego życzymy.

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH O UMOWACH O DZIEŁO Z TŁUMACZAMI

Na nasze pytania zawarte w piśmie wystosowanym do ZUS w sierpniu br. odpowiedziała dyrektor Departamentu Legislacyjno-Prawnego ZUS, pani Urszula Kulisiewicz, w piśmie, które przytaczamy poniżej.

„W odpowiedzi na pismo z dnia 3 sierpnia 2013r. znak: RN. Prez. 21/13 w sprawie umów-o dzieło zawieranych z tłumaczami, Departament Legislacyjno - Prawny (Departament) uprzejmie wyjaśnia, iż zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym określone są w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.). W przypadku osób podlegających obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym na płatniku spoczywa obowiązek dokonania zgłoszenia do ubezpieczeń oraz rozliczania i opłacania składek na zasadach określonych z tej ustawy. W przypadku umów cywilnoprawnych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu podlegają osoby wykonujące pracę na podstawie:

- umowy agencyjnej,
- umowy zlecenia,

innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, chyba że zachodzą okoliczności wyłączające ten obowiązek. Osoby wykonujące pracę na podstawie umowy o dzieło nie podlegają tym ubezpieczeniom, z wyłączeniem osób, o których mowa w art. 8 ust. 2a ustawy. W myśl powołanego przepisu za pracowników w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych uważa się m.in. osoby, które wykonują pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy. Zgodnie z obowiązującą w polskim prawie zasadą swobody umów, o charakterze prawnym umowy decydują strony umowy. Oznacza to, że strony zawierając umowę mogą jej treść kształtować według swobodnego uznania i zawrzeć taką umowę ,jaka im odpowiada. Jednakże należy podkreślić, że dokonując wyboru określonego rodzaju umowy, strony powinny

przestrzegać przepisów Kodeksu cywilnego. Charakter prawny umowy określa przede wszystkim jej treść oraz warunki i okoliczności towarzyszące jej wykonywaniu. Tym samym o rodzaju umowy nie decyduje wyłącznie jej nazwa.

Zgodnie z art. 68 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Zakład ma obowiązek podejmować odpowiednie działania zmierzające do ustalenia obowiązku ubezpieczeń społecznych. W każdym przypadku, w którym w toku postępowania wyjaśniającego lub kontroli zostanie stwierdzone, że osoba podlegająca obowiązkowo tym ubezpieczeniom nie została do nich zgłoszona, a płatnik mimo wezwania nie złoży odpowiednich dokumentów ubezpieczeniowych, w sprawie wydawana jest decyzja, od której przysługuje odwołanie do sądu. Rozstrzygnięcie w danej sprawie dokonywane jest w oparciu o analizę całości materiału dowodowego (w szczególności postanowień zawartej umowy i ustaleń dotyczących warunków i okoliczności świadczenia pracy).

Wskazać należy, iż w wyroku z dnia 6 kwietnia 2011 r., sygn. akt II UK 315/10, Sąd Najwyższy uznał, że Zakład może - wbrew nazwie umowy - zakwalifikować pracę tłumacza języka obcego jako umowę o świadczenie usług, a nie umowę o dzieło, gdy oparta jest na

długookresowym zatrudnieniu i polega na powtarzalnym wykonywaniu tłumaczeń dokumentów związanych z bieżącą działalnością firmy, za stałym (miesięcznym) wynagrodzeniem.

Ponadto Departament informuje, że z danych posiadanych przez Zakład wynika, iż w latach 2012-2013 przypadki kontroli przedmiotowego zagadnienia wystąpiły jedynie w 4 Oddziałach Zakładu:

1. Oddział ZUS w Zielonej Górze prowadził kontrolę płatnika składek w Wyniku; której zakwestionowano umowę o dzieło z tłumaczem. Płatnik składek nie wniósł zastrzeżeń i zgłosił do ubezpieczeń tłumacza z kodem właściwym dla zleceniobiorców zgodnie z ustaleniami kontroli.
2. Oddział ZUS w Chrzanowie prowadził kontrolę płatnika składek, w wyniku której zakwestionowano umowę o dzieło na tłumaczenie tekstów. W umowach nie określano, jakie konkretnie teksty mają być przetłumaczone, umowy były zawierane na okresy miesięczne, przy czym kolejne umowy zawierane były bezpośrednio po poprzedniej umowie lub po kilku dniach przerwy. Płatnik składek złożył zastrzeżenia, które nie zostały uwzględnione. Płatnik składek zgłosił do ubezpieczeń tłumacza - zgodnie z ustaleniami kontroli.
3. Oddział ZUS we Wrocławiu prowadził kontrolę płatnika składek, w wyniku której zakwestionowano umowy o dzieło zawartymi z osobami wykonującymi czynności polegające na: opracowywaniu zleconych statystyk i zestawień, opracowywaniu graficzno- kontekstowych zleconych pomocy dydaktycznych, tłumaczeniu tekstów oraz korekcie tekstów.
4. Oddział ZUS w Warszawie przeprowadził kontrolę 5 płatników składek, w wyniku których zakwestionowano umowy o dzieło związane z tłumaczeniami.

Podkreślić należy, że zakwestionowane umowy o dzieło w większości przypadków dotyczyły podobnego stanu faktycznego, jaki stwierdzono w ww. wyroku Sądu Najwyższego, tj. umowy o dzieło pomimo swej nazwy-oparte -były na długookresowym zatrudnieniu i polegały na powtarzalnym wykonywaniu tłumaczeń dokumentów związanych z bieżącą działalnością firmy, ze stałym (miesięcznym) wynagrodzeniem.

Departament nie może określić precyzyjnie skali zjawiska dotyczącego kwestionowania umów o dzieło z tłumaczami, bowiem Zakład nie prowadzi statystyki odnośnie liczby zbadanych wszystkich umów o dzieło w podziale na rodzaj prowadzonej działalności. Odnosząc do skali wyniku przypisu składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu zgłoszenia osób, z którymi zawarto umowy cywilnoprawne, wydaje się, że kwestionowanie umów zawieranych z tłumaczami jest zjawiskiem marginalnym, gdyż latach 2012-2013 przypadki kontroli przedmiotowego zagadnienia wystąpiły w 4 Oddziałach Zakładu i dotyczyły w sumie ośmiu płatników składek. Wskazać należy, iż w roku 2012 w wyniku kontroli stwierdzono brak ponad 19000 zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych ogółem, tj. dotyczących wszystkich tytułów do ubezpieczeń, w tym z tytułu zakwestionowanych umów o dzieło i uznanych za umowę zlecenia lub umowę o świadczenie usług, a do ubezpieczenia zdrowotnego brak 25 000 zgłoszeń. Z poważaniem (-)"

CZY TŁUMACZ PODLEGA OBOWIĄZKOM W ZAKRESIE OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH?

Paweł Gugala

Ponieważ tłumacze prowadzący lub nieprowadzący działalności gospodarczej, zwłaszcza tłumacze współpracujący z biurami tłumaczeń, mają wiele wątpliwości co do tego, czy są podmiotami przetwarzającymi dane osobowe, poniżej przedstawiam związną interpretację obowiązującej w tym zakresie regulacji.

Ustawa z dnia z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz.U. z 2002 r. Nr 101. poz. 926 j.t.) nakłada szereg obowiązków na podmioty przetwarzające dane osobowe. Główne z nich to:

- obowiązek uzyskania zgody na przetwarzanie danych osobowych, które danej osoby dotyczą i udzielenia jej całego szeregu informacji dotyczących jej danych osobowych i administratora danych,
- obowiązek zabezpieczenia danych osobowych,
- obowiązek zgłoszenia zbioru danych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Danych Osobowych (GIODO).

Jednocześnie w rozdziale 8 znajdują się przepisy przewidujące odpowiedzialność karną za naruszenie obowiązków wynikających z ustawy.

Poniżej zamieszczam odpowiedzi na moim zdaniem najbardziej istotne kwestie z perspektywy wykonywania zawodu tłumacza?

Co to są dane osobowe i czy tłumacz w ogóle przetwarza dane osobowe?

W rozumieniu ustawy za dane osobowe uważa się wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej. Osobą możliwą do zidentyfikowania jest osoba, której tożsamość można określić bezpośrednio lub pośrednio, w szczególności przez powołanie się na numer identyfikacyjny albo jeden lub kilka specyficznych czynników określających jej cechy fizyczne, fizjologiczne, umysłowe, ekonomiczne, kulturowe lub społeczne (art. 6). Natomiast przez przetwarzanie danych rozumie się operacje wykonywane na danych osobowych, takie jak zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie, a zwłaszcza te, które wykonuje się w systemach informatycznych (art. 7 ust. 2).

Nie powinno zatem budzić wątpliwości, że tłumaczenie tekstów zawierających adres, NIP, datę urodzenia, miejsce zamieszkania itp. może być uznane za przetwarzanie danych osobowych. Wątpliwa jest jednak już kwestia, czy tłumacz tworzy zbiór danych, którym według ustawy jest każdy posiadający strukturę zestaw danych o charakterze osobowym, dostępnych według określonych kryteriów, niezależnie od tego, czy zestaw ten jest rozproszony lub podzielony funkcjonalnie (art. 7 pkt 2).

Należy zwrócić uwagę na aspekt struktury zbioru, która musi mieć charakter uporządkowany. Skoro zgodnie z art. 6 ust. 1 informacji nie uważa się za umożliwiającą określenie tożsamości osoby, jeżeli wymagałoby to nadmiernych kosztów, czasu lub działań, to samo zapisywanie wykonanych tłumaczeń w taki sposób, że dotarcie do informacji o konkretnych osobach wymagałoby nadmiernych nakładów, polegających na konieczności poszukiwania w nieuporządkowanym zestawie plików, może stanowić argument za tym, że gromadzone przez tłumacza pliki z wykonanymi tłumaczeniami nie stanowią zbioru danych osobowych.

Tłumacz przysięgły mógłby się w tym kontekście zastanawiać, czy wpisywane z ustawowego obowiązku do repertorium czynności tłumacza przysięgłego dane są zbiorem o charakterze uporządkowanym i na tyle kompletnym, że umożliwiają określenie tożsamości jego zleceniodawców. Odpowiedź na to pytanie jest negatywna, ponieważ w świetle art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego pozycja „oznaczenie zleceniodawcy lub zamawiającego wykonanie oznaczonego tłumaczenia” nie obejmuje jednoznacznie adresu miejsca zamieszkania, numeru telefonu, ani innych danych takich jak NIP, PESEL, daty urodzenia itp. Przeciwnie, „oznaczenie zleceniodawcy” jest rozumiane wyłącznie jako imię i nazwisko osoby fizycznej (nazwy organów administracji publicznej nie wchodzi w rachubę), ponieważ tłumacz nie ma ani obowiązku, ani własnej motywacji, aby zbierać i przechowywać w repertorium inne dane, które umożliwiłyby określenie tożsamości jego zleceniodawców. Problem gromadzenia danych nie dotyczy oczywiście tych, którzy nie archiwizują wykonanych przez siebie tłumaczeń. Dzieje się tak w przypadku wykonywania głównie tłumaczeń ustnych oraz z braku racjonalnej motywacji do archiwizowania tłumaczeń pisemnych, co należy pozostawić do indywidualnego uznania tłumacza.

Czy tłumacz zobowiązany jest do zgłoszenia zbioru danych do rejestracji GIODO oraz do uzyskiwania zgody na przetwarzanie danych osobowych?

Jeżeli dojdziemy do wniosku, że nasze tłumaczenia stanowią uporządkowaną strukturę, w której wyszukanie poszczególnych danych nie naraża poważniejszych problemów (co w dobie dzisiejszych możliwości technicznych jest coraz bardziej prawdopodobne), to należy rozważyć konieczność zgłoszenia zbioru danych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Danych Osobowych. Tłumacze, nawet przysięgli, nie są wymienieni w katalogu zawodów zwolnionych z obowiązku rejestracji zbioru. Takie zwolnienie „zawodowe” odnosi się bowiem jedynie do administratorów danych dotyczących osób korzystających z usług medycznych, obsługi notarialnej, adwokackiej, radcy prawnego, rzecznika patentowego, doradcy podatkowego lub biegłego rewidenta (art. 43 ust. 1 pkt 5).

Pewną „furtkę” stanowić może jednak regulacja zawarta w art. 2 ust. 2, zgodnie z którą „w odniesieniu do zbiorów danych osobowych sporządzanych doraźnie, wyłącznie ze względów technicznych, szkoleniowych lub w związku z dydaktyką w szkołach wyższych, a po ich wykorzystaniu niezwłocznie usuwanych albo poddanych anonimizacji, mają zastosowanie jedynie przepisy rozdziału 5”. Wydaje się, że wykonane tłumaczenia można uznać za „zbiory danych osobowych sporządzane doraźnie, wyłącznie ze względów technicznych”, albowiem tłumacz posługuje się informacjami osobowymi właściwie tylko w chwili wykonywania tłumaczenia. Powstanie zbioru wykonanych tłumaczeń jest zatem wynikiem zabiegów o charakterze technicznym, niestanowiącym pierwotnego celu tłumaczenia.

Opowiadając się za tego typu interpretacją tłumacz zobowiązany byłby jedynie do zastosowania przepisów rozdziału 5 ustawy (zabezpieczenie danych osobowych), czyli a contrario nie podlegałby obowiązkom przewidzianym w innych rozdziałach. Nie byłby zatem zobligowany do uzyskania zgody na przetwarzanie danych osobowych, które danej osoby dotyczą (rozdział 3) i udzielenia jej całego szeregu informacji dotyczących jej danych osobowych i administratora danych (rozdział 4). Wreszcie nie spoczywałby na nim również obowiązek rejestracji zbioru danych osobowych, który reguluje rozdział 6 ustawy. Należy jednak podkreślić, że taka interpretacja uprawniona jest wyłącznie przy założeniu, że tłumacz podda anonimizacji zawarte w tłumaczeniach dane.

Tym niemniej de lege ferenda w celu rozwiania wszelkich wątpliwości należałoby postulować rozszerzenie określonego w art. 43 ust. 1 pkt 5 katalogu zawodów o zawód tłumacza przysięgłego, który podobnie do profesji wymienionych w tym artykule jest zobowiązany do zachowania tajemnicy zawodowej.

Na czym polega zabezpieczenie danych osobowych?

Administrator danych jest obowiązany zastosować środki techniczne i organizacyjne zapewniające ochronę przetwarzanych danych osobowych odpowiednią do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną, a w szczególności powinien zabezpieczyć dane przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem. Ponadto zobowiązany jest do kontroli nad danymi osobowymi oraz prowadzenia ewidencji osób upoważnionych do ich przetwarzania.

Sposób prowadzenia i zakres dokumentacji oraz podstawowe warunki techniczne i organizacyjne, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych określony jest w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz.U. z 2004 r., Nr 100, poz. 1024).

Wnioski

Podsumowując należy opowiedzieć się za interpretacją, według której informacje zbierane przez tłumacza nieprowadzącego uporządkowanego zbioru danych nie stanowią danych osobowych w rozumieniu ustawy, ze względu na konieczność poniesienia nadmiernych nakładów na dotarcie do informacji o konkretnych osobach.

Niepozabawiona logiki jest także wykładnia, zgodnie z którą wykonane tłumaczenia można uznać za zbiory danych osobowych sporządzane doraźnie, wyłącznie ze względów technicznych, tzn. powstające w sposób nieuporządkowany oraz tylko i wyłącznie w ramach realizacji nadrzędnego celu, jakim jest wykonanie tłumaczenia. Taka interpretacja pociągałaby jednak za sobą określony w rozdziale 5 ustawy i sprecyzowany w przywołanym wyżej rozporządzeniu obowiązek zabezpieczenia danych osobowych.

TŁUMACZE NA ŚWIECIE

SUKCES SZWAJCARSKICH TŁUMACZY PRZYSIĘGLYCH

Dzięki naszej Koleżance Magdzie Chruściel z Genewy, działaczce Szwajcarskiego Stowarzyszenia Tłumaczy Przysięgłych, dowiedzieliśmy się o sukcesie tamtejszych tłumaczy, którzy również długo walczyli o podwyżkę stawek zanim się jej ostatnio doczekali. Obecnie najniższa stawka za wiersz zawierający 60 znaków (ze spacjami) wynosi 3.5 franka szwajcarskiego, co w przeliczeniu na 19 wierszy, czyli na stronę 1125 znaków, daje 224 złote za tłumaczenie w grupie najbardziej popularnych języków, czyli romańskich i germańskich. Ponieważ nie jest nam obcy status naszych kolegów po fachu z kraju legendarnej Szkoły Tłumaczy Uniwersytetu Genewskiego, postanowiliśmy przytoczyć całe rozporządzenie, które weszło w życie 7 czerwca 2013 r. O takim sukcesie polscy tłumacze przysięgli mogą tylko pomarzyć, chociaż czasem dobre wzory docierają do światłych decydentów ...

Le CONSEIL D'ÉTAT de la République et canton de Genève, vu la loi sur les traducteurs-jurés, du 7 juin 2013 (ci-après : la loi), arrête :

Chapitre I Procédure

Art. 1 Déroulement

L'admission comme traducteur-juré comprend les phases suivantes :

- a) dépôt de la requête par le candidat;
- b) instruction de la requête par la chancellerie d'Etat, préavis du département de la sécurité et admissibilité de la candidature;
- c) paiement d'un émoulement;
- d) examen d'aptitude;
- e) admission ou refus de la candidature par le Conseil d'Etat;
- f) assermentation par le Conseil d'Etat.

Art. 2 Requête à la chancellerie d'Etat

¹ Pour être autorisées à porter le titre et à exercer l'activité de traducteur-juré dans le canton de Genève, les personnes remplissant les conditions énumérées à l'article 2 de la loi doivent en faire la demande à la chancellerie d'Etat.

² Cette demande doit comporter les précisions et pièces justificatives suivantes :

- a) une lettre de candidature, présentée dans toutes les langues sollicitées y compris le français, avec des explications détaillées sur les raisons pour lesquelles le candidat souhaite être assermenté en qualité de traducteur-juré, et mentionnant si possible toute personne de référence;
- b) toutes pièces justificatives permettant d'établir que les conditions énumérées à l'article 2 de la loi sont remplies, ainsi que toutes précisions sur le statut professionnel actuel du candidat.

³ La procédure décrite aux alinéas 1 et 2 du présent article s'applique également aux demandes d'assermentation complémentaire.

Art. 3 Instruction

¹ Après s'être assurée que le dossier est complet et que les conditions énumérées à l'article 2 de la loi sont remplies, la chancellerie d'Etat soumet la candidature au département de la sécurité pour préavis. En cas de non-réalisation des conditions légales et réglementaires, la chancellerie d'Etat déclare la candidature irrecevable et rend une décision.

² Si le préavis du département de la sécurité est positif, la chancellerie d'Etat soumet le dossier de candidature à la commission d'examen des traducteurs-jurés (ci-après : la commission).

³ La commission vérifie l'admissibilité du candidat à l'examen d'aptitude, au regard des documents produits et visés à l'article 2 du présent règlement. Si la commission refuse d'admettre un candidat à l'examen d'aptitude, la chancellerie d'Etat rend une décision.

Art. 4 Emolument

¹ Le candidat doit s'acquitter, préalablement à l'examen d'aptitude, d'un émolument.

² L'émolument s'élève à : a) émolument de base pour la première combinaison linguistique 300 F

b) émolument complémentaire pour chaque combinaison linguistique supplémentaire 150

³ Le candidat doit s'acquitter de l'émolument dû avant le début de la session d'examens pour laquelle il est convoqué. A défaut, il n'est pas admis à participer à cette session.

⁴ L'émolument est acquis à la chancellerie d'Etat, sauf absence à l'examen d'aptitude pour justes motifs dûment établis par pièces justificatives.

⁵ En cas de non-paiement de l'émolument, la candidature de l'intéressé n'est pas soumise au Conseil d'Etat. La chancellerie d'Etat rend une décision.

Art. 5 Examen d'aptitude

¹ La commission contrôle les compétences en traduction du candidat dans les combinaisons linguistiques pour lesquelles ce dernier sollicite l'assermentation.

² Les modalités de l'examen d'aptitude sont définies par la commission et portées à la connaissance du candidat lors de la convocation à l'examen d'aptitude.

³ A l'issue de l'examen d'aptitude, la commission émet un préavis à l'intention de la chancellerie d'Etat.

⁴ En cas d'absence non motivée à l'examen d'aptitude, la candidature de l'intéressé n'est pas soumise au Conseil d'Etat. La chancellerie d'Etat rend une décision.

⁵ En cas de préavis défavorable de la commission à l'issue de l'examen d'aptitude, la candidature de l'intéressé n'est pas soumise au Conseil d'Etat. La chancellerie d'Etat rend une décision.

Art. 6 Soumission de la candidature au Conseil d'Etat

¹ En cas de préavis favorable de la commission, la candidature de l'intéressé est soumise au Conseil d'Etat.

² Le Conseil d'Etat statue souverainement.

³ Si le Conseil d'Etat admet la candidature de l'intéressé, il est ultérieurement procédé à son assermentation.

⁴ Si le Conseil d'Etat refuse la candidature de l'intéressé, il rend une décision.

Art. 7 Echec à l'examen d'aptitude

¹ Si une décision négative a été rendue sur la base de l'article 5, alinéa 5, l'intéressé ne peut présenter une nouvelle requête, pour les mêmes combinaisons linguistiques, qu'après l'écoulement d'au minimum une année dès l'entrée en force de la décision de rejet.

² Deux échecs à l'examen d'aptitude excluent définitivement l'assermentation pour la ou les combinaisons linguistiques considérées.

Art. 8 Formule du serment et effets de l'assermentation

¹ La formule du serment est la suivante :

« Je jure ou je promets solennellement :

de remplir avec dévouement les devoirs de la fonction à laquelle je suis appelé;

de me conformer complètement à ce qu'exigent les lois et règlements qui la concernent;

et, en général, d'apporter à l'exécution des travaux qui me seront confiés fidélité, discrétion, zèle et exactitude. »

² Dès qu'il a été assermenté, le traducteur-juré est autorisé à porter ce titre et à exercer cette activité.

Chapitre II Statut des traducteurs-jurés

Art. 9 Tableau

La chancellerie d'Etat dresse un tableau des traducteurs-jurés, qui est publié sur le site Internet de l'Etat de Genève et mensuellement dans la Feuille d'avis officielle.

Art. 10 Tarif

¹ Le prix des traductions est calculé sur la base du nombre de lignes dactylographiées de 60 frappes (espaces compris). Les lignes commencées sont groupées pour former des lignes entières. Les chiffres et tableaux sont convertis en lignes normalisées. Le texte de la langue d'aboutissement fait foi pour le calcul des lignes. Toutefois, pour les langues idéographiques, le décompte des lignes est effectué à partir du français.

² Le prix minimum par document est de 85 F.

³ Le tarif des traductions est fixé par groupe de langues. Le prix du groupe de langues le plus élevé est toujours déterminant pour le calcul. Les fourchettes suivantes sont applicables :

Groupe de langues	Langues indo-européennes		Langues non indoeuropéennes
	Langues latines et germaniques	Autres langues indoeuropéennes	
Prix par ligne	3,50 F à 4,50 F	4,50 F à 5,50 F	5,00 F à 8,00 F

Le montant le plus bas de la fourchette correspond au prix minimum conseillé et le montant le plus élevé au prix maximum autorisé.

⁴ Lorsqu'une mise en page identique à l'original est demandée, un supplément jusqu'à 20 F par page peut être facturé.

⁵ Les traducteurs-jurés peuvent, sur devis écrit uniquement, exiger un supplément de 50 à 100% pour les travaux urgents ou pour ceux qui exigent un travail de nuit ou durant les jours fériés.

⁶ Les travaux de vérification et de certification conforme de traductions effectuées par des tiers sont, sur devis écrit uniquement, facturés à raison de 50% au moins du tarif applicable.

⁷ Lorsque le traducteur-juré est appelé, dans le cadre d'un même mandat, à traduire plusieurs documents dont seuls les références et/ou les noms propres varient, sans modification du corps du texte, le premier document traduit est facturé conformément au tarif ci-dessus, les autres documents ne peuvent être facturés qu'à la moitié du prix de la première traduction.

⁸ Lorsque le traducteur-juré est appelé à établir plusieurs exemplaires originaux identiques pour un seul client, le premier document traduit est facturé conformément au tarif ci-dessus, les autres documents étant facturés à raison de 20 F par page.

Art. 11 Validité et renouvellement de l'autorisation

¹ La chancellerie d'Etat statue sur le renouvellement de l'autorisation.

² Elle perçoit un émolument de 100 F.

Art. 12 Commission d'examen des traducteurs-jurés

¹ Les membres de la commission sont nommés par le Conseil d'Etat.

² La commission se compose de 3 membres ayant chacun un suppléant, soit :

a) 1 représentant de la faculté de traduction et d'interprétation de l'Université de Genève;

b) 1 représentant du département de la sécurité;

c) 1 représentant de l'Association suisse des traducteurs-jurés.

³ La chancellerie d'Etat assure le secrétariat de la commission.

⁴ La commission a pour tâche d'examiner l'aptitude des candidats à exercer l'activité de traducteur-juré et d'émettre un préavis à l'intention de la chancellerie d'Etat. Elle peut également être amenée à donner un préavis sur toute question que la chancellerie d'Etat lui soumet en rapport avec l'autorisation d'exercer l'activité de traducteur-juré et le port de ce titre.

Art. 13 Rémunération des jurés d'examen

¹ Les experts mandatés par la commission comme jurés d'examen sont rémunérés de la façon suivante :

a) pour la recherche d'un texte d'examen, à raison de 100 F par texte;

b) pour la correction d'un examen, à raison de 200 F par copie.

² Cette rémunération s'applique également lorsqu'un membre de la commission est juré d'examen.

Chapitre III Dispositions finales et transitoires

Art. 14 Clause abrogatoire Le règlement relatif aux traducteurs-jurés, du 6 décembre 2004, est abrogé.

Art. 15 Entrée en vigueur Le présent règlement entre en vigueur simultanément à la loi 11057 sur les traducteurs-jurés, du 7 juin 2013.

„KANADYJSKIE” WSPOMNIENIE O TADEUSZU MAZOWIECKIM

Z okazji pożegnania pierwszego premiera wolnej Polski, Tadeusza Mazowieckiego, który opuścił nas 2 listopada 2013 roku w wieku 86 lat, uświadomiliśmy sobie, że ten intelektualista i polityk w swoim pracowitym życiu miał do czynienia również z tłumaczami, wobec których odnosił się z szacunkiem i uznaniem. Tak właśnie wspomina Go nasza koleżanka, Barbara Bosek, tłumacz przysięgły języka francuskiego, która miała zaszczyt tłumaczenia jego wywiadu dla Telewizji Kanadyjskiej z okazji pełnionej przez niego funkcji specjalnego wysłannika ONZ w Bośni i Hercegowinie w latach 1992-1995.

Po ogłoszeniu jego raportu w sprawie łamania praw człowieka przez wszystkie strony konfliktu, Tadeusz Mazowiecki zrezygnował z pełnienia tej funkcji na skutek bezczynności wielkich mocarstw wobec zbrodni wojennych dokonywanych w czasie wojny w Bośni i na znak sprzeciwu wobec bierności społeczności międzynarodowej. Niewątpliwie życie pierwszego premiera RP nie było łatwe i pozbawione dramatycznych akcentów, chociaż nasza Koleżanka Barbara przechowuje wspomnienie tamtego dnia jako pogodne i piękne.

ORIENTACYJNE WOLNORYNKOWE CENY ZA TŁUMACZENIE SPECJALISTYCZNE

Stawki za tłumaczenie pisemne określone w obowiązującym rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia tłumacza przysięgłego stanowią ważny punkt odniesienia dla cen wolnorynkowych za poświadczone i niepoświadczone tłumaczenie specjalistyczne. Znaczne obniżenie lub bezzasadne zawyżenie tych cen może być naruszeniem zasad etyki zawodowej w myśl § 12 Kodeksu tłumacza przysięgłego, jeżeli ceny te nie uwzględniają stopnia trudności i zakresu tłumaczenia oraz własnych kwalifikacji i pozycji zawodowej tłumacza.

Stawki za tłumaczenie ustne w wysokości określonej w ww. rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości stosują się do tłumaczenia wykonywanego na rzecz sądów, prokuratur, Policji i organów administracji państwowej. Wolnorynkowa cena za dzień pracy (8 godzin) tłumaczenia konferencyjnego wynosi przeciętnie około 1000,00 zł.

**GRATULUJEMY TYTUŁU NOWEMU CZŁONKOWI EKSPERTOWI PT TEPIS,
KTÓRYM ZOSTAŁA USTANOWIONA:
Aleksandra MATULEWSKA (en)**

**GRATULUJEMY TYTUŁU NOWYM CZŁONKOM ZWYCZAJNYM,
KTÓRYMI ZOSTALI USTANOWIENI:**

Magdalena BADACH (en)
Dorota BARANOWSKA (es, fr)
Dariusz GANCARZ (ru)
Konrad GOCMAN (en)

Agata OSTROWSKA-KNAPIK (cs)
Piotr MATYJA (en)
Katarzyna STASIAK (ru)

WITAMY NOWYCH CZŁONKÓW NADZWYCZAJNYCH:

Monika EVANS (en, sk)
Antoni GODWOD-KRUSENSTERN (en, de)
Renata GNYP (en, fr)
Magdalena HAREŻLAK (en)
Paulina KLOTZ (de)

Anna MIKOŁAJCZYK (de)
Sylwia PUSZCZEWICZ (de)
Inesa SHEINOHA-VEKHTSEVA (ru,en)
Justyna SURMIAK (en)
Daria SZYMCZYK (en,ru)

SKRÓTY (wg polskiej normy PN/ISO 639-1, kody bibliograficzne): sq - albański, en – angielski, af – afrikaans, ar - arabski, bn – bengalski, be - białoruski, bs - bośniacki, bg - bułgarski, zh – chiński, hr - chorwacki, cs - czeski, da - duński, fi - fiński, fr - francuski, iw– hebrajski, ka – gruziński, hi – hindi, es- hiszpański, hl - holenderski, ja - japoński, ca - kataloński, ko – koreański, lt - litewski, la – łaciński, lv – łotewski, mk – macedoński, mn - mongolski, mo-mołdawski, nl – niderlandzki, hy – ormiański, de - niemiecki, no - norweski, el - nowogrecki, hy - ormiański, pa – pendżabski, fa – perski, pl – polski, pt - portugalski, ru - rosyjski, ro - rumuński, sr - serbski, sk - słowacki, sl – słoweński, sv - szwedzki, tr - turecki, uk - ukraiński, hu - węgierski, vi – wietnamski, it – włoski.

SKŁADKA CZŁONKOWSKA TEPISU

Składka członkowska za jedno półrocze wynosi 90,00 zł,
Wpisowe Członka Nadzwyczajnego (w tym legitymacja) – 30,00 zł,
Wpisowe Członka Zwyczajnego (w tym legitymacja) – 30,00 zł.
Wpisowe Członka Eksperta (w tym legitymacja) – 50,00 zł.

LICZBA CZŁONKÓW TEPISU

wynosi obecnie 873; w tym 215 Członków Zwyczajnych
i 37 Członków Ekspertów

*Skarbnik Towarzystwa TEPIS
dziękuje za terminowe wpłacanie składek,
umożliwiających działalność tej
organizacji pożytku publicznego*

Redakcja: Danuta Kierzkowska Sekretarz redakcji: Maria Piasecka.
Biuletyn TEPIS, ul. Krasińskiego 16 lok. 134, 01-581 Warszawa.